

רב ראשי ותפקידיו

בחור אחד מתוך ציבור המתפללים, מר-
שה אני לעצמי להרצות לפני גבאי בתי
הכנסת העומדים לבחור רב ראשי לעירנו,
כיצד אני אחד מן השורה, מתאר לעצמי
אידיאל של מועמד הדרוש לנו ואת תפי-
סות קידו.

זוכר אני בדבריו של מלאכי הנביא:
תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא
בשפתיו, בשלום ובמישור הלך אתי ורבים
השיב מעוני. כי שפתי כהן ישמרו דעת
ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ד' צבאות
הוא. על זה אמר רבי יוחנן: אם דומה
הרב למלאך ד' צבאות יבקשו תורה מפיהו
ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו (חגיגה
ט"ו ע"ב). ביקש משה רבינו לפקוד איש
על העדה אשר יצא לפניו ואשר יבוא
לפניהם, והקב"ה ציווה לו לקחת "איש אשר
רוח בו". לפי פירושה של רבותינו, זה אדם
שידע להלך עם כל אחד ואחד מהם לפי
דעתו (במ"ר כ"א ט"ו). לא קל היה תפקיד
כזה גם בדורות הקודמים, וקשה עוד יותר
בדורנו אנו אשר גדול בו פירוד הדעות,
וביחוד בתנאי היישוב שלנו המסמל קיבוץ
גלויות. בשביל איחוד ציבור שכזה נחוץ
שהרב יהיה אחד הגדולים בתורה ובמידות.

תפקידו העיקרי של הרב הראשי הוא
לדעתי, סידור עבודתם של כל רבני הקהי-
לה, אשר על חלק מהם הוטל התפקיד של
שופטים ודיינים, חלק שני עוסק בהוראת
איסור והיתר או בסידור גיטין וקידושין,
ויש כאלה שהם האחראים בעד סידורי הכשר-
ות בעיר או סידור ענייני דת אחרים.
עם כל אחד מהם עומד הרב הראשי במגע
אישי, מקבל ממנו באופן שיטתי ידיעות
מפורטות על מהלך עבודתו, כל הדבר הג-
דול יביאו אל הרב הראשי, הוא גותן עצה
והדרכה ופסק הלכה, אבל רק במקרים
יוצאים מן הכלל הוא מקבל על עצמו איוו
פעולה רבנית רגילה. לפיקוחו של הרב
הראשי נכנסים כל מוסדות התורה שבעיר,
ובעיקר הישיבות ותלמודי התורה, אבל
הוא אינו מקבל על עצמו כל תפקיד באחד
המוסדות, גם לא של ראש מתיבתא. עינו
של הרב פקוחה על כל מוסדות הדת, הוא
מתבונן מקרוב אל הנעשה שם וגותן להם
את ההוראות הדרושות. הוא מתעניין גם
במעשה הצדקה והחסד, אף כי גם שם הוא
לא מקבל על עצמו תפקידים מסויימים.
אל הרב הראשי פונים הלמדנים שבקרב
הציבור, מביאים לפניו חידושי תורתם והם
גם נהנים ממנו עצה ותושיה, אבל הוא
בעצמו ממעט בכתיבת חיבורים ובפולמי-
דאורייתא. כך מצינו בפסחים ק"ב ע"א:
שבעה דברים ציווה רבי עקיבא את רבי
יהושע בנו, ואחד מן הדברים האלה הוא:
אל תדור בעיר שראשיה תלמידי חכמים
— דטריד בגירסא ולא טריד במילי דציי-
בורא (רש"י ורשב"ם).

רק לעתים רחוקות יקבל הרב הראשי על

ביל צרכי ספורט וטוילים מתוך כוונה למ-
נוע על ידי כך מקרים רבים של חילול
שבת. חומר רב אפשר למצוא בספריו של
הרב עוזיאל שליט"א לשט בירור הרבה שא-
לות חדשות ופתרונן, הרב חרל"פ שליט"א
נוסע לכפר הרואה כדי לעודד את העוסקים
בלימוד הלכות כלאים, ערלה ועוד מצוות
התלויות בארץ ובתנאי חיינו המתחדשים.
יש רבנים השוקדים על תקנת העגונה, ואח-
דים שמטפלים בבירור שאלות שונות שתהיה
להן חשיבות בזמן שלטון התורה במדינה
היהודית שאנו מתכוונים אליה. בתקופה
האחרונה כבר ראינו חידוש גדול בחיינו
הדתיים, והוא ענין לימוד תורה לבנות יש-
ראל: המורחי יסד בתי ספר לבנות בשביל
משפחות החרדים, אגודת ישראל אף היא
יסדה מוסדות "בית יעקב" ובזמן האחרון
התחיל באמריקה ללכת בשיטה זו גם האד-
מו"ר מלובאוויטש שליט"א. יש כאן חידוש
גדול, אם נזכור כי בדורות שקדמו המלמד
בתו תורה לא היתה דעת הרבנים נוחה
הימנו, אם כי גם אז היו מקרים בודדים
יוצאים מן הכלל. בשאלות כאלו וכיוצא
בהן יש צורך לטפל באופן שיטתי מצד ההל-
כה והמעשה.

הכתוב לא תגורו מפני איש אוסר כל
משוא פנים. יש שהשעה דורשת להגיד
ליעקב פשעו ולישראל חטאו, והרב ימלא
את חובתו, אבל הופעתו הפומבית של הרב
הראשי תהיה רק במקרים יוצאים מן הכלל,
וגם אז רק אחרי הכנה קפדנית כמו שנא-
מר: ודרשת וחקרת ושאלת היטב. אז
יש לקוות כי ההופעה הזאת תעשה את
הרושם הדרוש, כי הרב הראשי יעורר
יראת הכבוד לעצמו, יראת הרוממות, וית-
קיים בגו מקרא שכתוב: וראו כל עמי
הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך.

לצמו תפקידים של נציגות. ברוב המקרים
הוא יטיל את התפקיד הזה על רב זה או
אחר שיופיע בשם מוסד הרבנות. לדעתי
רצוי, כי לרב הראשי תהיה גם האפשרות
למנות לעצמו סגן מוכשר, אחד מתלמידיו
או איש אחר הקרוב לרוחו ומוכן לשמש
לו לפה. תפקידו של זה יהיה להפיץ בתוך
הציבור בעל פה ובכתב את רעיונותיו של
הרב הראשי. זה קצת מזכיר לנו את
"המתורגמן" או את ה"אמורא" של חכמי
התלמוד. זמנו של הרב צריך להיות פנוי,
כדי שיוכל לחשוב מחשבות ולמצוא דרכים
לתקנת היחיד והציבור בעניינים שבין
אדם למקום וביחוד בעניינים שבין אדם
לחברו. הוא יורו את הציבור לקידוש השם,
כפי שתפסו חכמינו ז"ל את הרעיון הזה
באמרם "שיהא שם שמים מתאהב על ידך"
(עיין יומא פ"ו ע"א). אנשים קשי יום
ומרי גפש ימצאו כאן אוון קשבת. כשיהיה
צורך בדבר, ישתדל הרב להפעיל את עס-
קני הצדקה, אבל גם כאן ימעט הרב להבליט
את עצמו. גדול המעשה יותר מן העושה!

הרב הראשי יקדיש מזמנו לבירור כמה
הלכות ושאלות מיוחדות המתעוררות בחי-
יינו. כך ראינו את הרב קוק זצ"ל כשהוא
עוסק בשאלת השמיטה, ראינו אותו ואת
הרב אלפונדי זצ"ל שטיפלו בענין האתרוג
המורכב, ייבדלו לחיים ארוכים הרבנים
החשובים של דורנו כמו הרב הרצוג שליט"א
אשר בא לרוש בכינוס למען השבת קבי-
עת חצי יום למנוחה באמצע השבוע בש-